

Regressions- och tidsserieanalys

Föreläsning 1 - Introduktion till kursen. Motivation.

Mattias Villani

Statistiska institutionen
Stockholms universitet

Institutionen för datavetenskap
Linköpings universitet

mattiasvillani.com

@matvil

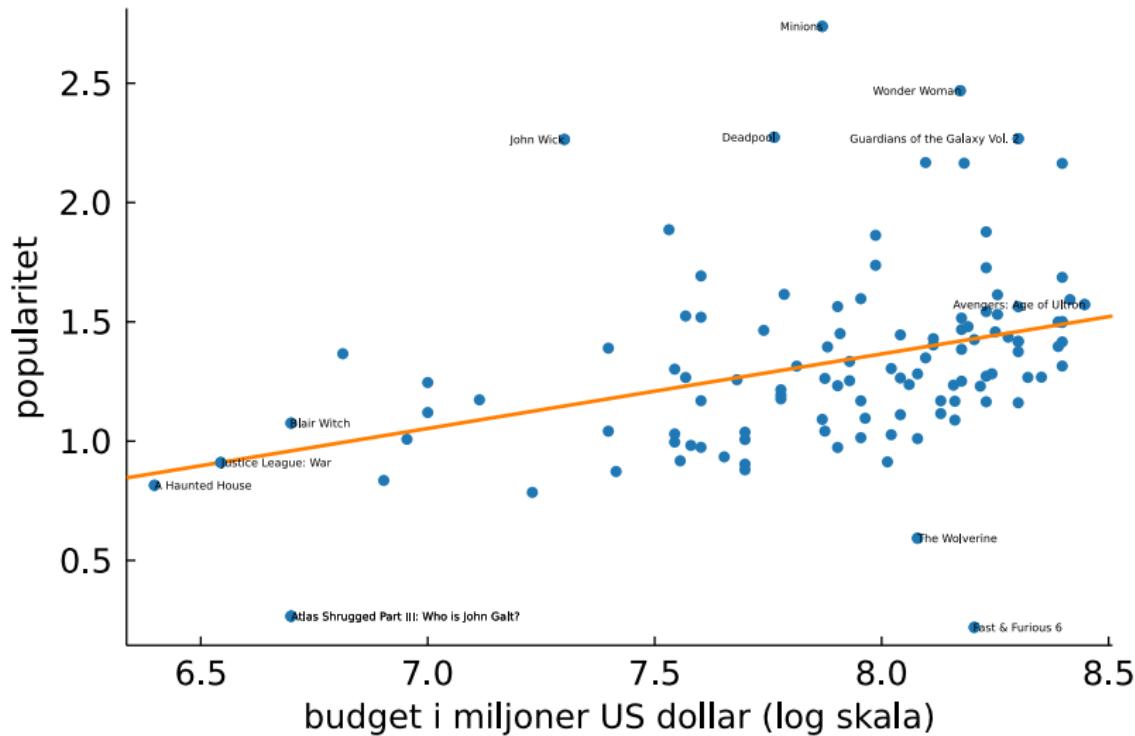

mattiasvillani

Översikt

- Kursens [kursplan](#) på Athena.
- Slides ligger på denna [webbsida](#) (länkat från Athena).
- **Kursstruktur** för Del 1 - Regressions- och tidsserieanalys:
 - ▶ Föreläsningar F1-F12 ([Mattias Villani](#))
 - ▶ Övningar Ö1-Ö6 ([Maria Anna Di Lucca](#) och Jon Lachmann)
 - ▶ Datorövningar D1-D4 ([Maria Anna Di Lucca](#) och Jon Lachmann)
- **Delar:**
 - ▶ Regressionsanalys
 - ▶ Tidsserieanalys
- **Examination**
 - ▶ Inlämningsuppgift i regressions- och tidsserieanalys, 3 hp
 - ▶ Salstentament, 4.5 hp

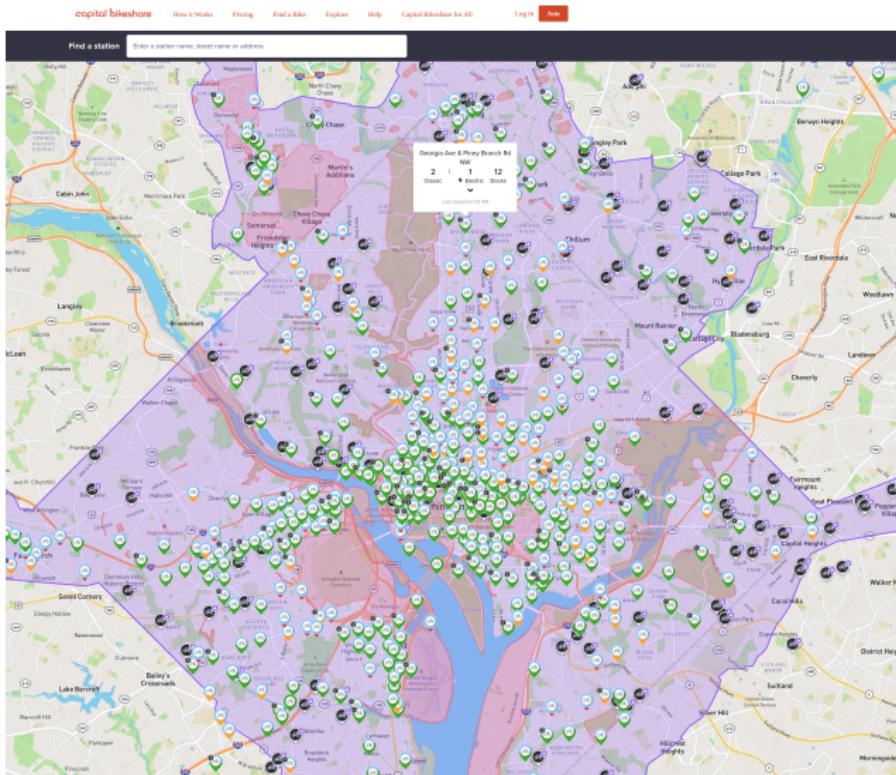
Är dyra filmer mer populära? 2013-2017

Regressionsproblem finns överallt

- Regression analyserar **samband mellan variabler**:
 - ▶ Företags försäljning (y) och deras marknadsföringsbudget (x).
 - ▶ Dos av smärtstillande (x) och upplevd smärtlindring (y).
 - ▶ Studietimmar (x) och tentaresultat (y).
 - ▶ Kvadratmeter (x) och bostadrättspris (y).
 - ▶ Ränta (x) och inflation (y).
- Regression handlar om **korrelation**. **Samvariation**.
- Samband kan utnyttjas för att göra **prediktioner**.
- Korrelation innebär inte **kausala samband** (orsak → verkan).

Cykelpool i Washington DC

Cykelpool

- Företag som hyr ut cyklar vill
 - ▶ **förstå vilka faktorer** som påverkar användandet
 - ▶ **göra prediktioner** på kort och lång sikt över användandet
 - ▶ **fatta beslut** om hur många cyklar de ska ha i poolen.
- Data:
 - ▶ 2 års data på antalet uthyrda cyklar per dag
 - ▶ Väderinformation
 - ▶ Helger, ledigheter etc
- Originaldata inkl beskrivning finns [här](#).
- Ännu mer data, även i realtid, finns [här](#).
- Delmängd av data som jag använder finns [här](#) i CSV format.

Cykelpool - data i CSV format

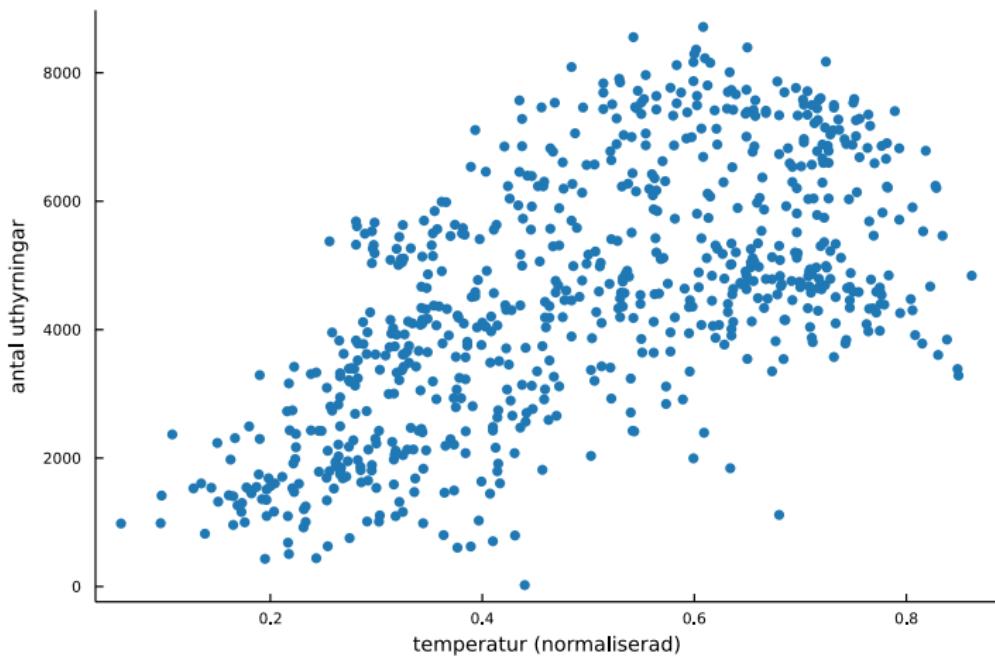
```
1 dteday,season,yr,mnth,holiday,weekday,workingday,weathersit,temp,hum,windspeed,nRides
2 2011-01-01,1,0,1,0,6,0,2,0.344167,0.805833,0.160446,985
3 2011-01-02,1,0,1,0,0,0,2,0.363478,0.696087,0.248539,801
4 2011-01-03,1,0,1,0,1,1,1,0.196364,0.437273,0.248309,1349
5 2011-01-04,1,0,1,0,2,1,1,0.2,0.590435,0.160296,1562
6 2011-01-05,1,0,1,0,3,1,1,0.226957,0.436957,0.1869,1600
7 2011-01-06,1,0,1,0,4,1,1,0.204348,0.518261,0.0895652,1606
8 2011-01-07,1,0,1,0,5,1,2,0.196522,0.498696,0.168726,1510
9 2011-01-08,1,0,1,0,6,0,2,0.165,0.535833,0.266804,959
10 2011-01-09,1,0,1,0,0,0,1,0.138333,0.434167,0.36195,822
11 2011-01-10,1,0,1,0,1,1,1,0.150833,0.482917,0.223267,1321
12 2011-01-11,1,0,1,0,2,1,2,0.169091,0.686364,0.122132,1263
13 2011-01-12,1,0,1,0,3,1,1,0.172727,0.599545,0.304627,1162
14 2011-01-13,1,0,1,0,4,1,1,0.165,0.470417,0.301,1406
15 2011-01-14,1,0,1,0,5,1,1,0.16087,0.537826,0.126548,1421
16 2011-01-15,1,0,1,0,6,0,2,0.233333,0.49875,0.157963,1248
17 2011-01-16,1,0,1,0,0,0,1,0.231667,0.48375,0.188433,1204
18 2011-01-17,1,0,1,1,1,0,2,0.175833,0.5375,0.194017,1000
19 2011-01-18,1,0,1,0,2,1,2,0.216667,0.861667,0.146775,683
20 2011-01-19,1,0,1,0,3,1,2,0.292174,0.741739,0.208317,1650
21 2011-01-20,1,0,1,0,4,1,2,0.261667,0.538333,0.195904,1927
22 2011-01-21,1,0,1,0,5,1,1,0.1775,0.457083,0.353242,1543
23 2011-01-22,1,0,1,0,6,0,1,0.0591304,0.4,0.17197,981
24 2011-01-23,1,0,1,0,0,0,1,0.0965217,0.436522,0.2466,986
25 2011-01-24,1,0,1,0,1,1,1,0.0973913,0.491739,0.15833,1416
26 2011-01-25,1,0,1,0,2,1,2,0.223478,0.616957,0.129796,1985
27 2011-01-26,1,0,1,0,3,1,3,0.2175,0.8625,0.29385,506
28 2011-01-27,1,0,1,0,4,1,1,0.195,0.6875,0.113837,431
29 2011-01-28,1,0,1,0,5,1,2,0.203478,0.703042,0.1233,1167
```

Cykelpool - data i tabellform

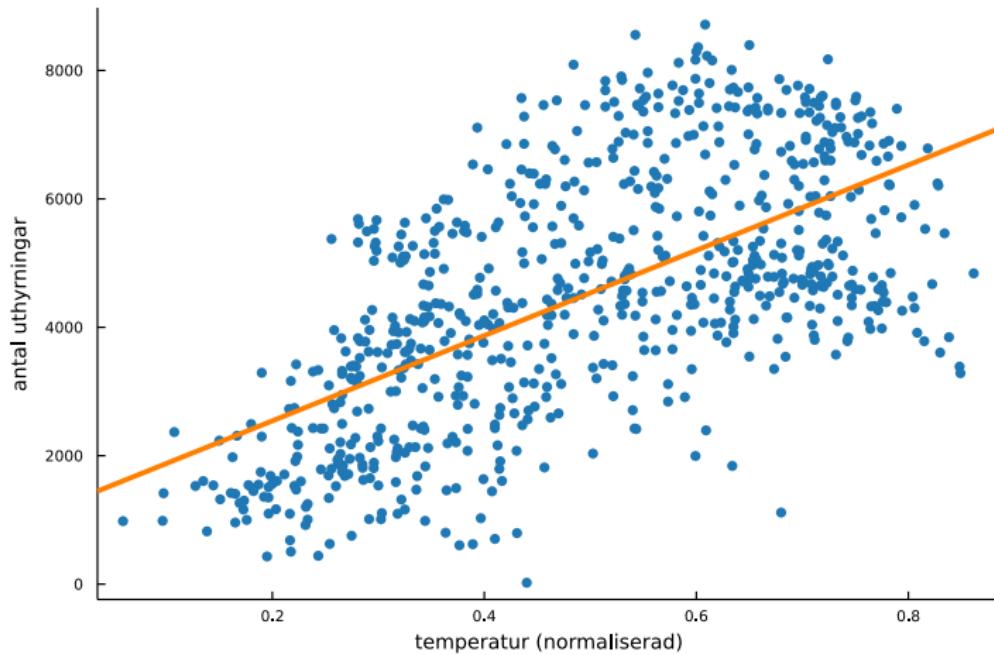
731x12 DataFrame													
Row	dteday	season	yr	mnth	holiday	weekday	workingday	weathersit	temp	hum	windspeed	nRides	
	Date...	Int64	Int64	Int64	Int64	Int64	Int64	Int64	Float64	Float64	Float64	Int64	
1	2011-01-01	1	0	1	0	6	0	2	0.344167	0.805833	0.160446	985	
2	2011-01-02	1	0	1	0	0	0	2	0.363478	0.696087	0.248539	801	
3	2011-01-03	1	0	1	0	1	1	1	0.196364	0.437273	0.248309	1349	
4	2011-01-04	1	0	1	0	2	1	1	0.2	0.590435	0.160296	1562	
⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	
729	2012-12-29	1	1	12	0	6	0	2	0.253333	0.752917	0.124383	1341	
730	2012-12-30	1	1	12	0	0	0	1	0.255833	0.483333	0.350754	1796	
731	2012-12-31	1	1	12	0	1	1	2	0.215833	0.5775	0.154846	2729	

- dtedat: datum (dag) för observationen.
- nRides: antal uthyrningar för en given dag.
- temp: (normaliserad, 0 är kallast, 1 är varmaste).
- hum: luftfuktighet (normaliserad)
- windspeed: vindhastighet (normaliserad)
- season: (vinter = 1, vår = 2, sommar = 3, höst = 4).

Förklarande variabel: temperatur

Regressionslinje

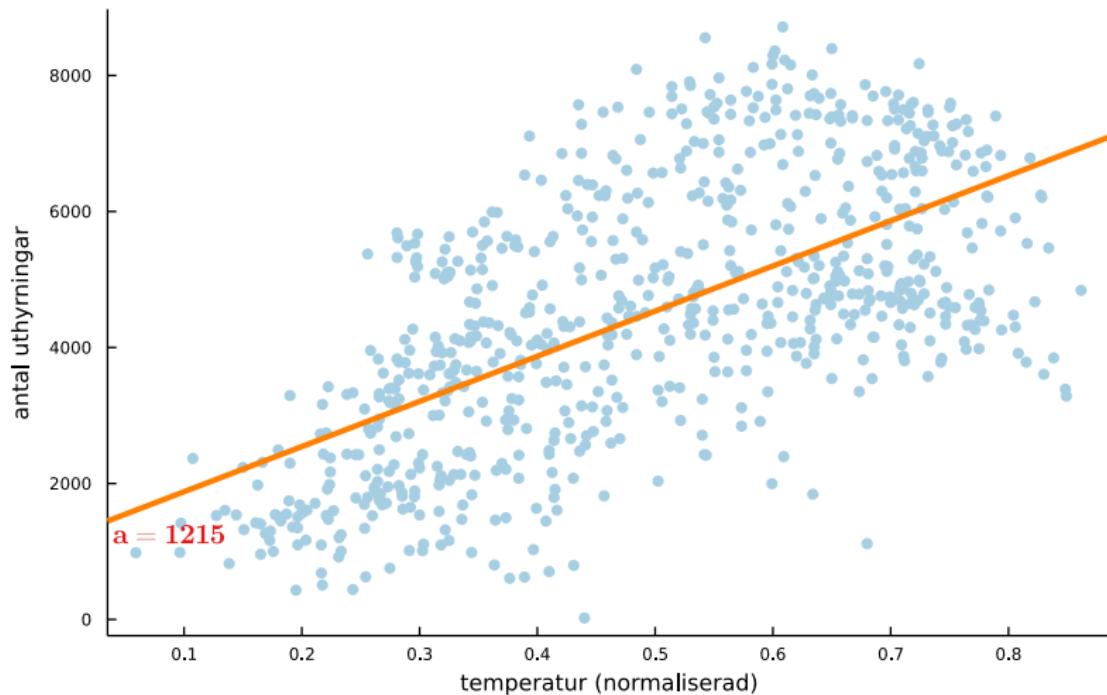

■ Regressionsekvation

$$\text{antal uthyrningar} = 1214.64 + 6640.71 \cdot \text{temperatur}$$

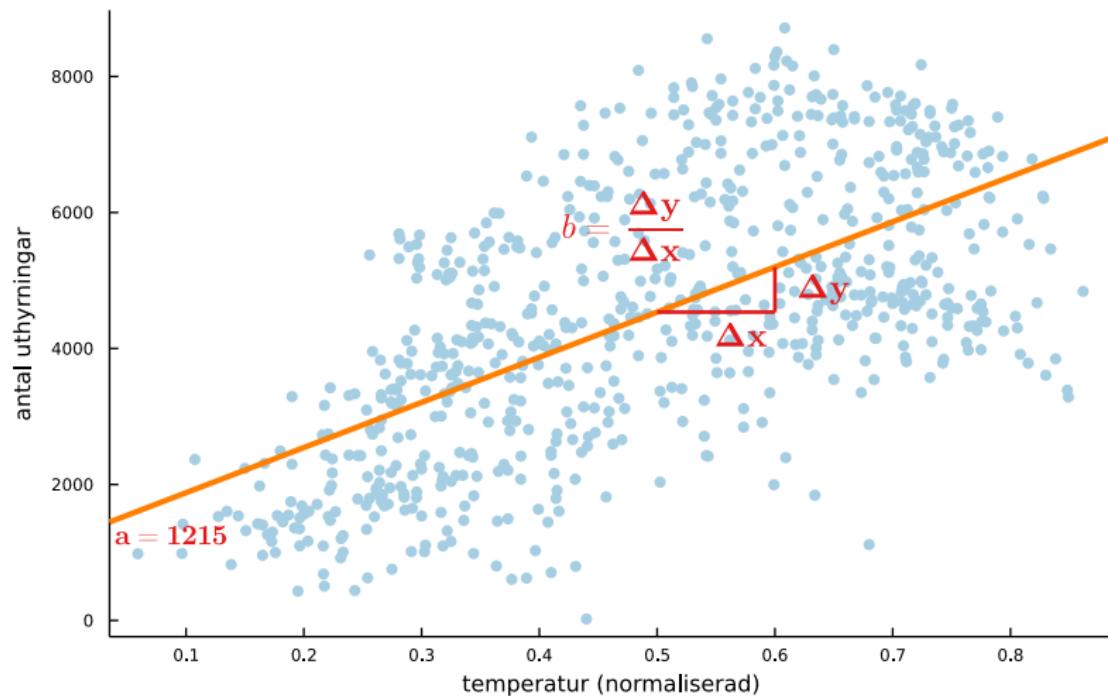
Interceptet a - värdet på y när $x=0$

regressionslinje : $y = a + b \cdot x = 1215 + 6641 \cdot x$

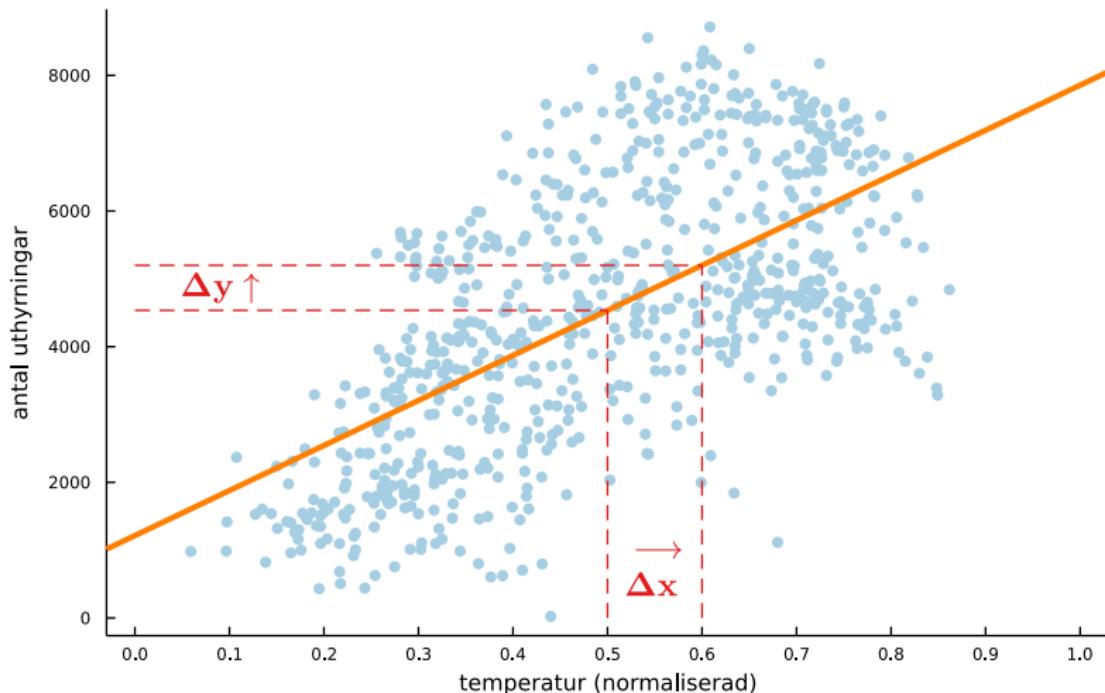
Lutningen b - hur ändras y när x ändras en enhet?

regressionslinje: $y = a + b \cdot x = 1215 + 6641 \cdot x$

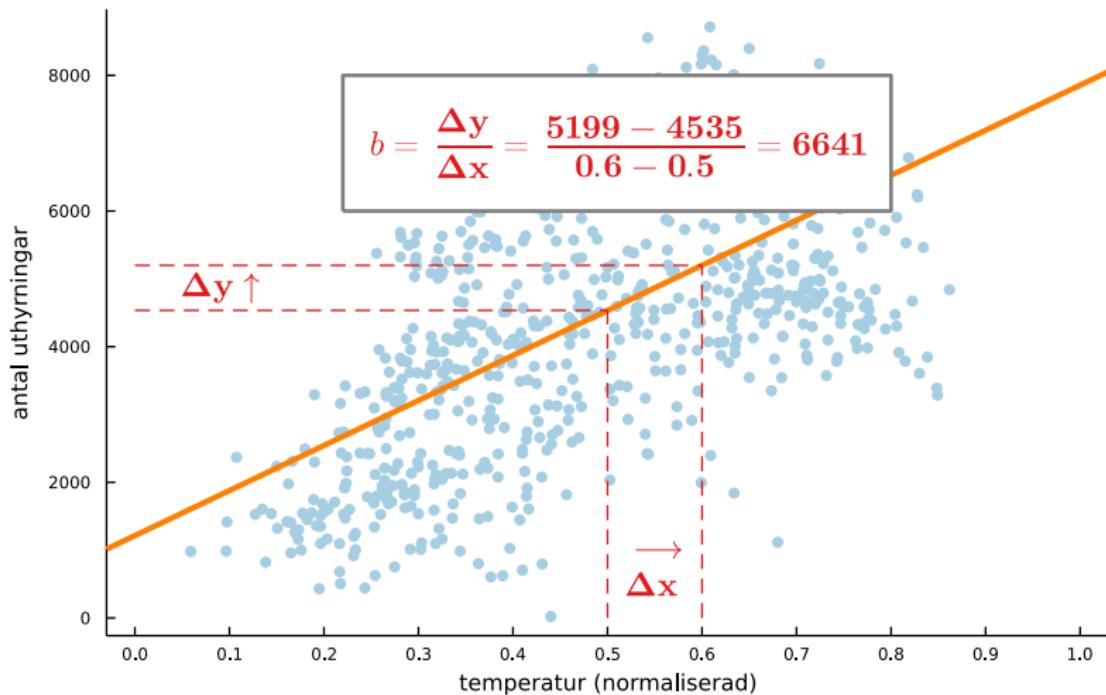
Lutningen b - hur ändras y när x ändras en enhet?

regressionslinje : $y = a + b \cdot x = 1215 + 6641 \cdot x$

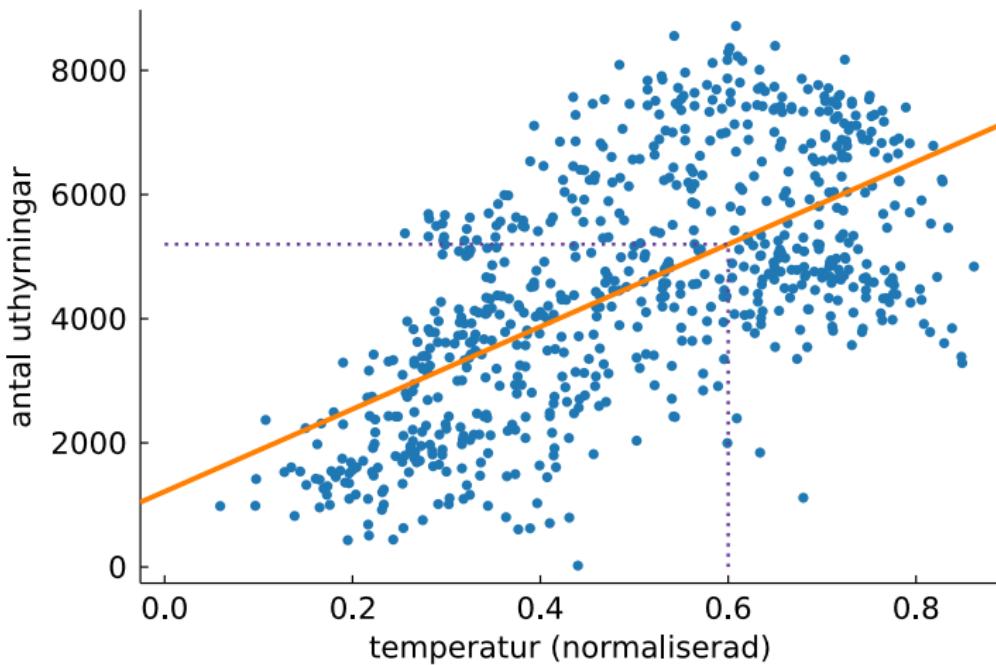

Lutningen b - hur ändras y när x ändras en enhet?

regressionslinje: $y = a + b \cdot x = 1215 + 6641 \cdot x$

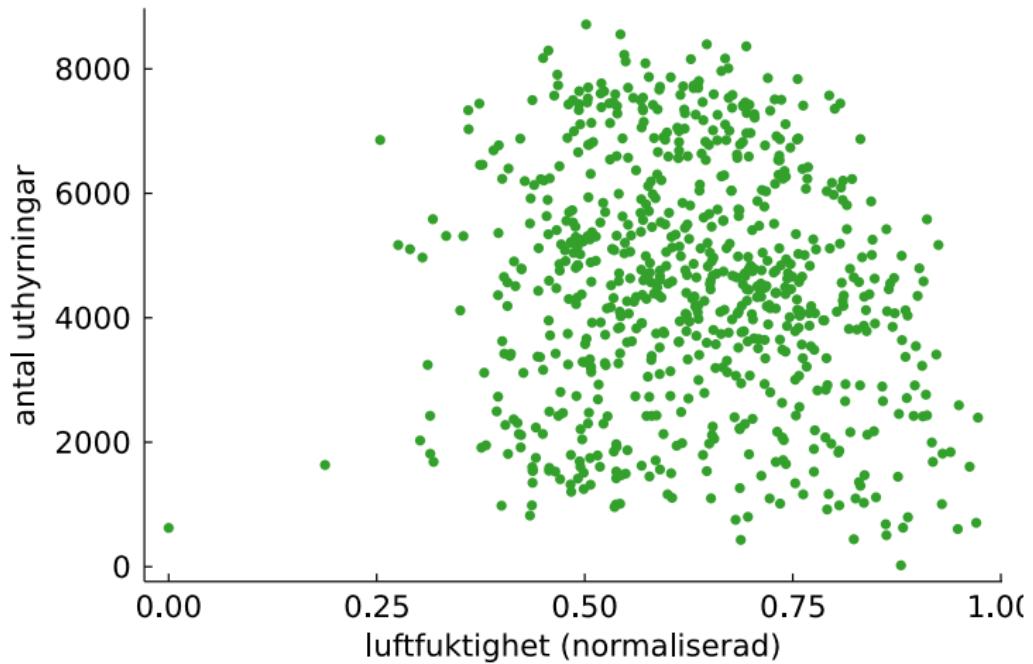
Predktion för temp = 0.6

- Predktion för temperatur = 0.6 (hyfsat varm dag)

$$\text{antal uthyrningar} = 1214.64 + 6640.71 \cdot 0.6 \approx 5199 \text{ turer}$$

Förklarande variabel: luftfuktighet

Förklarande variabler: temp och luftfuktighet

■ Regressionsekvation

$$\text{antal uthyrningar} = 2657.9 + 6886.97 \cdot \text{temperatur} - 2492.85 \cdot \text{luftfuktighet}$$

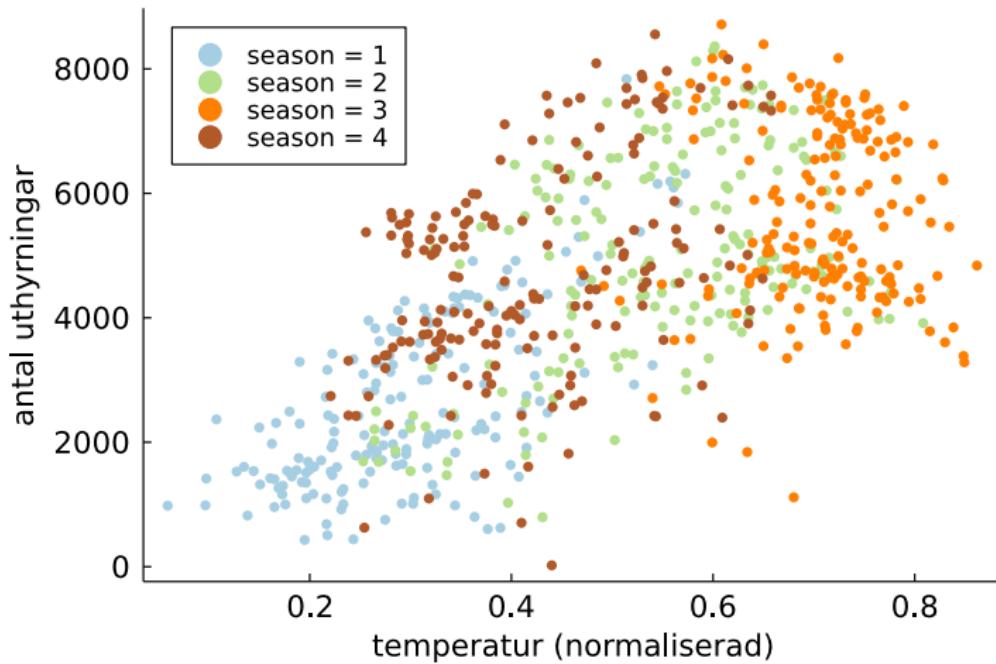
■ Prediktion för hyfsat varm, väldigt klibbig dag

$$\text{antal uthyrningar} = 2657.9 + 6886.97 \cdot 0.6 - 2492.85 \cdot 0.9 = 4546.52$$

■ Prediktion för hyfsat varm, mycket torr dag

$$\text{antal uthyrningar} = 2657.9 + 6886.97 \cdot 0.6 - 2492.85 \cdot 0.1 = 6540.80$$

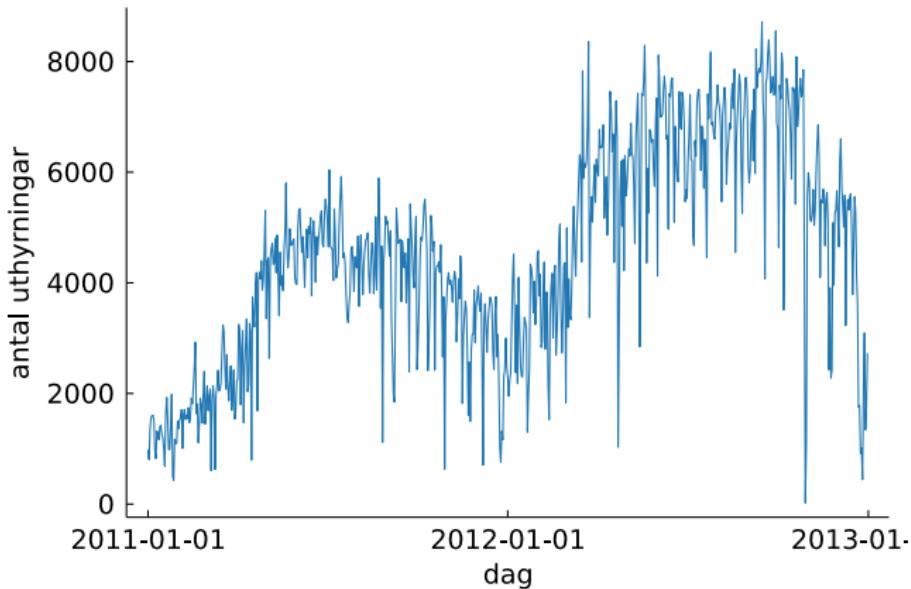
Förklarande variabler: temp och säsong

Exempel på frågor som besvaras under kursen

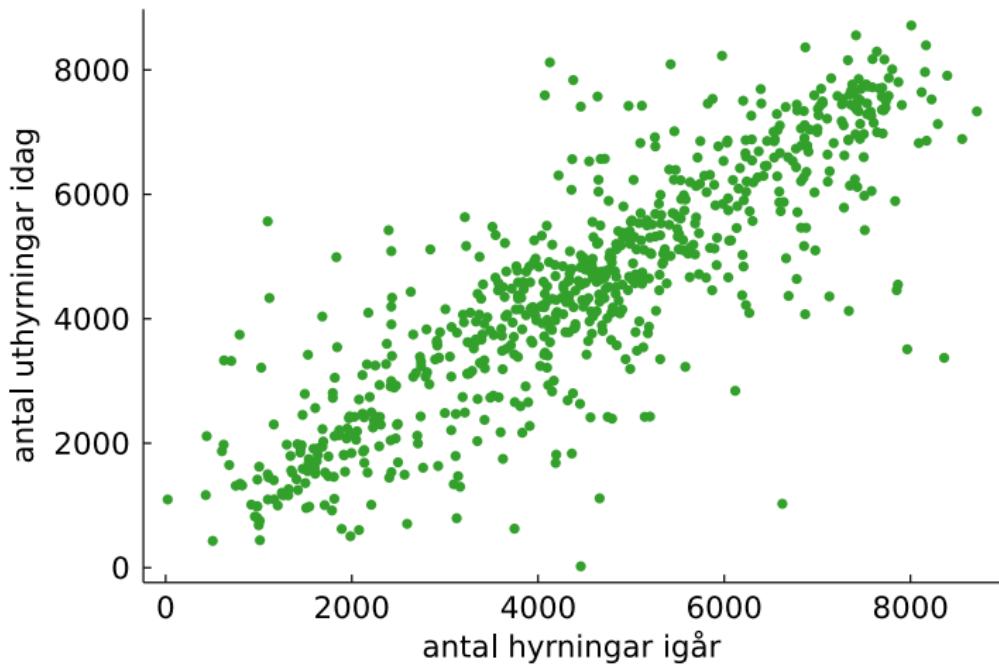
- Fler än en förklarande variabel? **Multipel regression**.
- Förklarande variabler som är **binära** ($0 = \text{vardag}$, $1 = \text{helg}$)?
- Förklarande variabler som **kategoriska** (säsong)?
- Är en förklarande variabel *verklig* korrelerad med målvariabeln? **Hypotesttest**.
- Hur **väljer** man modellens **förklarande variabler**?
- **Hur** träffsäker är en **prediktion** från en regressionsmodell?

Tidsserier - Data uppmätta över tid

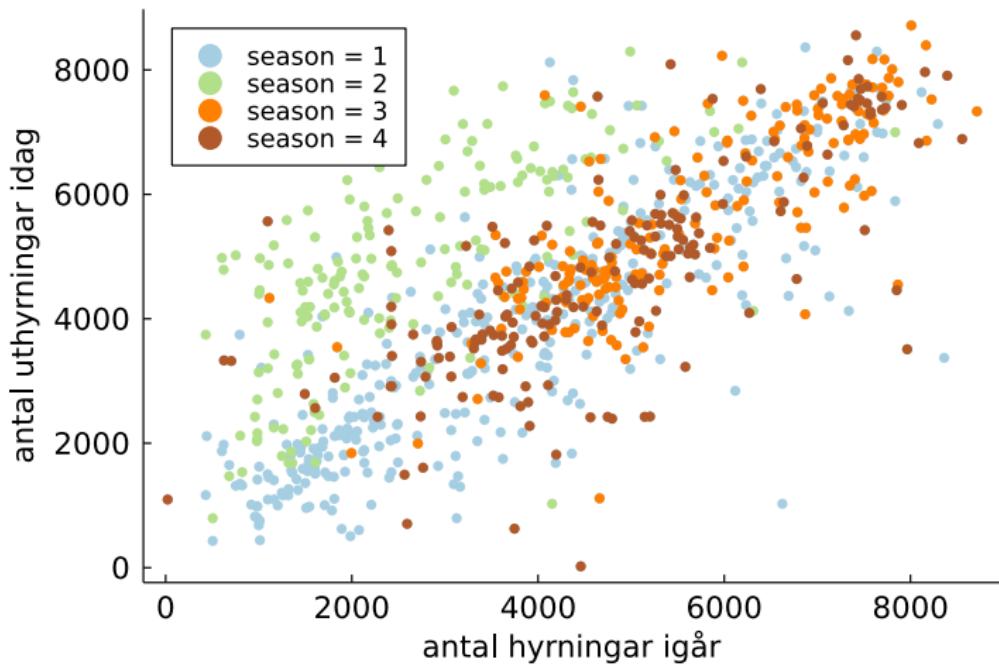

- Trend över tid?
- Säsongsvariation?

Förklarande variabel: går dagens uthyrning

Gårdagens uthyrning och säsong

Prognosticera slutpris på internetauktion

- **Mål:** statistisk modell för att förutsäga slutpriset i en auktion.
- **Data** från 1000 avslutade myntauktioner:
- **Målvariabel:** vinnande bud.
- **Förklarande variabler:**
 - ▶ värde enligt myntkatalog
 - ▶ skadad?
 - ▶ säljarens aktivitet
 - ▶ säljarens feedback score
 - ▶ obruten förpackning?

Bid History

2005 American Eagle Silver Dollar, Gem Uncirculated, 1 oz, .999 fine silver

Item number: 403251253977

Current bid: US \$8.50 (approximately 72.80 SEK)
Shipping: FREE Standard Shipping

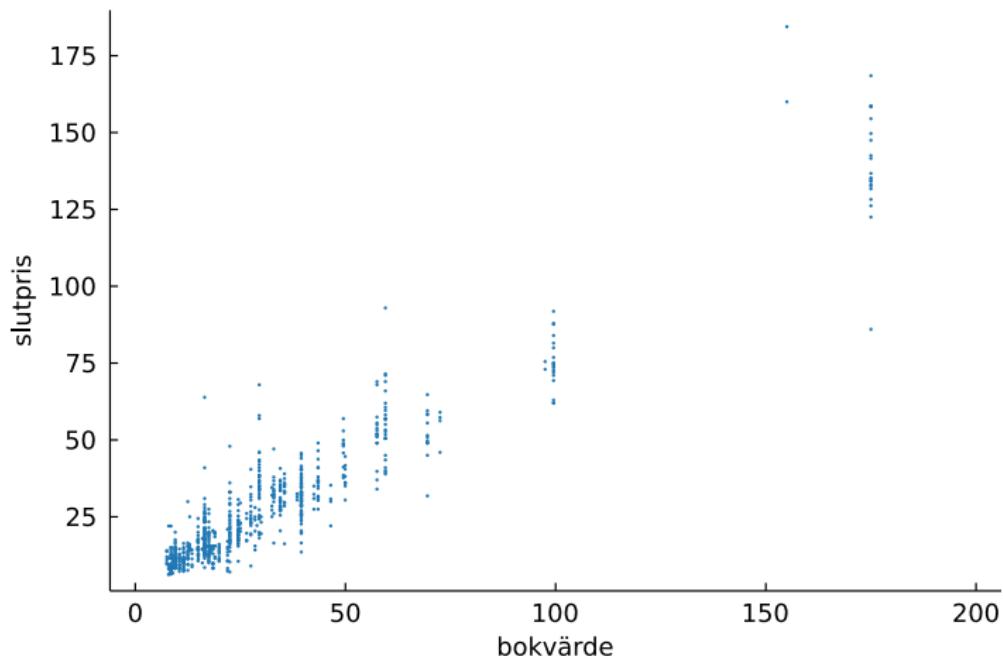
Bids: 4 Bidders: 2 Restrictions: 0 Time left: 5 days 2 hours 8 mins Duration: 7 days

(Enter US \$0.00 or more) Place bid Bid Amount

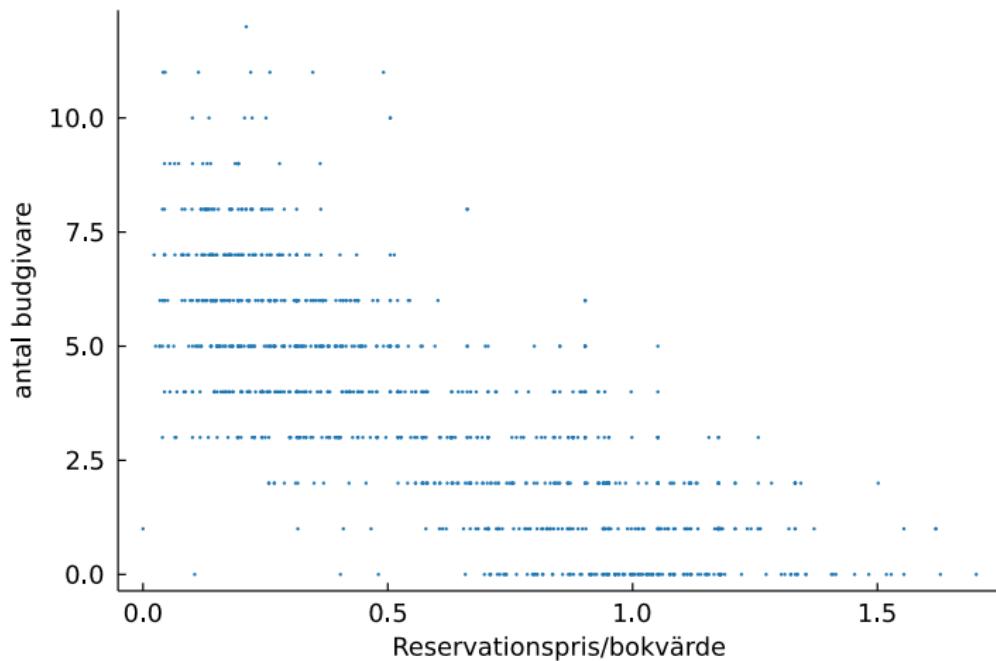
Hide automatic bids Show automatic bids [Learn more about bidding](#)

Bidder	Bid Amount	Bid Time
user1 (511)	US \$8.50	25 Oct 2021 at 4:45:25am PDT
user2 (156)	\$8.00	25 Oct 2021 at 7:04:51am PDT
user3 (156)	\$7.00	25 Oct 2021 at 6:08:23am PDT
user4 (156)	\$5.00	25 Oct 2021 at 6:06:21am PDT
Starting price	\$0.99	23 Oct 2021 at 11:31:27am PDT

Är myntkatalogens värderingar en bra prediktor?

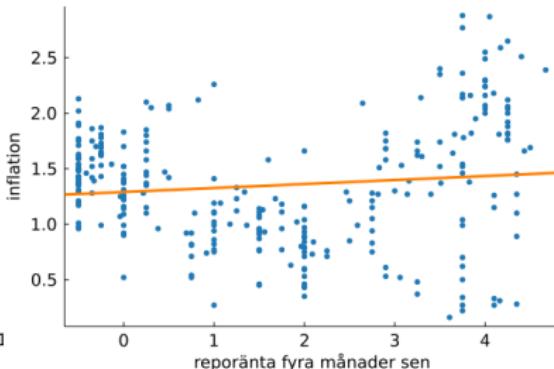
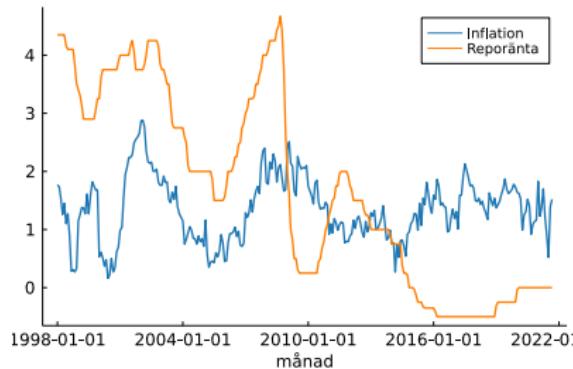

Skrämmer höga startbud bort budgivare?

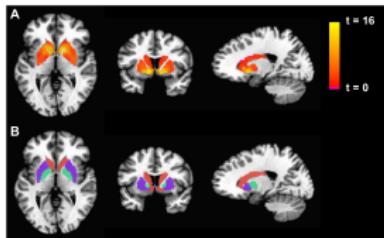
Riksbanken och styrräntan

- Riksbankens mål är att hålla inflationen nära 2% per år.
- Riksbanken bestämmer den s k reporäntan in ekonomin.
- Hur beror inflationen på räntan?
- Både inflation och reporänta är exempel på **tidsserier**.
- **Sambandet** mellan inflation och ränta: **regression**.

Var i hjärnan skapas vårt språk?

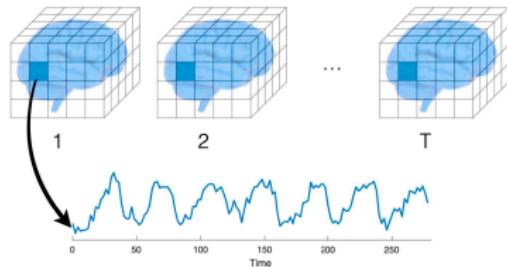
- Person i MR scanner pratar omväxlande med att knyta handen.

Lars Kruse, AU Kommunikation, CC license

[Source](#), CC license

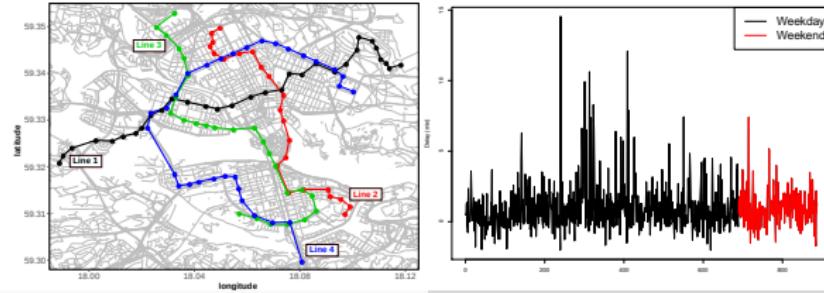
- Mäter mängden syresatt blod på tusentals ställen i hjärnan.

- Regression med förklarande variabeln pratar/knyter hand.

Förseningar i lokaltrafiken

- Mål1: **förutsäga förseningar** för stadsbussar.
- Mål2: **säkerheten** i prediktionen: **5 min, 5 min, 5 min**
- Data: alla förseningar för alla buslinjer i Sthlm under 1 år.
- Mål: förutsäga förseningen för 12.15-bussen till Tegnérsgatan.
- Förklarande variabler:
 - ▶ försening för 12.15-bussen vid hållplatser innan Tegnérsgatan.
 - ▶ förseningar för tidigare bussar vid hållplats Tegnérsgatan.
 - ▶ tid på dagen
 - ▶ rusningstid?

Artificiell intelligens och maskininlärning

- Mål: få en maskin att känna igen handskrivna siffor.
- Data: 60000 handskrivna siffror mellan 0-9.
- Förenkling: enbart skilja mellan 0:or och 1:or.
- Varje bild har 28×28 pixlar med värde mellan 0 och 255:

0 = svart.

128 = mellangrå.

255 = .

- Använd alla pixlar. Totalt $28 \cdot 28 = 784$ förklarande variabler:
 - ▶ Gråhet i pixel (1,1)
 - ▶ Gråhet i pixel (1,2)
 - ▶ ...
 - ▶ Gråhet i pixel (28,28)
- **Målvariabeln är binär:** 0 eller 1.
- **Logistisk regression:** modell för *sannolikheten* för 1:a.
- Djupa neural nätverk (deep learning) är en form av regression.

Artificiell intelligens och maskininlärning

A screenshot of a browser window showing a navigation bar with various links. The links include: machinelearningmastery.com/what-is-statistics/ (highlighted), GitHub, Editorial, Proxy Liu, Proxy SU, Liu, SU, Study, Family, Mail SU, Mail Liu, Athena, and M.

Statistics is Required Prerequisite

Machine learning and statistics are two tightly related fields of study. So much so that statisticians refer to machine learning as “*applied statistics*” or “*statistical learning*” rather than the computer-science-centric name.

Machine learning is almost universally presented to beginners assuming that the reader has some background in statistics. We can make this concrete with a few cherry picked examples.

Take a look at this quote from the beginning of a popular applied machine learning book titled “*Applied Predictive Modeling*”:

 ... the reader should have some knowledge of basic statistics, including variance, correlation, simple linear regression, and basic hypothesis testing (e.g. p-values and test statistics).

— Page vii, [Applied Predictive Modeling](#), 2013

Några datakällor

- [Statistikdatabasen SCB](#)
- [OECD](#)
- [Gapminder](#)
- [UCI - machine learning repository](#)
- [Kaggle - machine learning](#)